

Populärvetenskaplig sammanfattning

Projekttitel: "Maedi-Visna kontroll hos får"

MaediVisna (MV) är en virusorsakad sjukdom hos får. MV kommer smygande med diffusa symptom som sakta tilltar och så småningom leder till döden. Det finns ingen behandling och inte heller något vaccin som kan skydda mot infektion. Hos get finns en motsvarande infektion som benämns Caprin Arthrit Encephalit (CAE).

Virus kan finnas dolt hos smittade djur under lång tid utan att kunna spåras. Det är inte ovanligt med kronisk juverinflammation och symptomen blir då försämrad lammstillväxt. Det är inte heller ovanligt att det föds svaga eller döda lamm, eller att dräktigheter uteblir. Infektion i leder ger upphov till hälta.

Maedi betyder andnöd på isländska, visna betyder tynande eller avmagring och beskriver de typiska kliniska symptom som drabbar djuren i slutstadiet av sjukdomen.

Virus kan spåras först när infektionen aktiverats. Då börjar antikroppar bildas, vilka kan påvisas med tester. Ju större mängd antikroppar som kan mätas hos djuren desto längre har infektionen pågått.

En kartläggning av MV 1989 visade att nästan 10 % av slaktade får kom från besättningar som var positiva för MV, vilket blev startskottet för ett officiellt kontrollprogram mot MV beslutat av Jordbruksverket med SvDHFV som huvudman.

Från en intensiv start för programmet har antalet anslutna besättningar ökat med mellan 5-10 % årligen. Idag är mer än 3400 besättningar med drygt 137 000 får över ett års ålder anslutna till MV-programmet och med aktivt M-status. Av dessa besättningar är 3279 friförklarade från MV.

En stor grupp besättningar deltar inte aktivt i livdjurshandel och har inte något direkt behov av en MV-friförklaring. En förenklad kontroll kallad FMV infördes därför för dessa besättningar. I FMV genomförs en engångsprovtagning för MV-kontroll utan statusutdelning. Ca 80 000 nya djur är kontrollerade genom denna provtagning och till idag har infektionen hittats i ca 190 besättningar. De besättningar där MV hittades erbjöds och genomfördes sanering av infekterade djur. En beräkning av andelen positiva besättningar visade att den 2005 sjunkit till 5-6 %.

Senare aktiviteter med provtagningar, bland annat i samband med utbrottet av blåtunga i södra Sverige indikerar att andelen infekterade besättningar bland de idag okontrollerade idag har minskat till ca 1 %.

MV-programmet har visat att det är möjligt att kontrollera och decimera förekomst av sjukdomen. Fortsatt kontroll är viktig för att ytterligare minska antalet infekterade besättningar.